

Nagy gondunk: a szolgáltatás (1.)

Visszavonuló vállalatok

A televízió néhány hete alkalmi műsort sugárzott. Az adás, bár semmivel sem különbözött a megszokottaktól, mégis felkeltette sokunk figyelmét. Tudomásunkra hozta, hogy hazánkban kétmillióra emelkedett a készülék tulajdonosok száma. Bevallom, a tévéjubiläum azóta is foglalkoztat, hisz eszembe juttatta: mi mindegy, jár ez a bizonyos kétmillió ilyen-olyan, ősi és vadonatúj masina. Sőt, a „műfaj” határain kívülre is elvezet, érzékletesen prezentálja, milyen nagyot változott életünk — s életünkkel elválaszthatatlan gond — másfél évtized alatt. (Némi fogalmunk van arról, mit kell tenni azért, hogy kétmillió készülék lehetőleg szórakoztassa és ne bosszantsa hatmillió nézőjét.)

Gyorsabb ütemet

Helyben vagyunk, mert technikai értelemben működtetni a tévéket — szolgáltatási feladat. Az a tevékenység, amelynek szükségességét, hiányát és minőségét egyre jobban érezzük, s nem csupán egyetlen műfajban. A statisztikai hivatal érdekes adatokat közölt az 1970 év elején: a lakosság minden 100 forintból 1969-ben 79,7, 1970-ben 80,1, 1971-ben 80,6 forintot költött áruvásárlásra. A teljes felsorolás mellőzésével csak néhányat idézek ebből: 1960-ban elektromos hűtőszekrényből ezer lakosra 4, 1969-ben 80 jutott, mosógépből 45-tel szemben 158; porszívóból 11 helyett 87, motorkerékpárból 24 helyett 54 és autóból 3 helyett 19. S ezek bizony csak a reprezentatív tárgyak az összehasonlításhoz, arról statisztika sem készült, hogy mennyivel több kisköpet vásároltak a villanyborotvától a kávédarálóiig.

A jelenség egészen természetes. A keresetek, a jövedelem növekedése az életkörlmények — életszínvonal — emelkedésével járt, azzal, hogy a lakásra — lakáskorszerűsítésre, háztartások gé-

pesítésére — azaz saját életünk kényelmesebbé, komfortosabbá tételére mind nagyobb összegeket fordíthattak az emberek. A fejlődés törvényei szerint a száz-ezerszámra gyártott és eladott különböző cikkek, bútorok, új lakások, az imént emlegetett háztartási gépek azonban további foglalkozást, törődést igényelnek. Rendszeres javítást-karbantartást — azaz a szolgáltatást. A közgazdászok szigorú összefüggést ismernek a nemzeti jövedelem és a szolgáltatási igények között. Amíg a személyenkénti jövedelem nem éri el az évi 650—700 dollárt, addig az árutermeléssel azonos mértékben fejlődő szolgáltatóipar még megfelel. Mihelyt azonban a jövedelem megközelíti az évi 800 dolláros jövedelmet, a szolgáltatóiparnak gyorsabban kell gyarapodnia. Jelenleg ez a helyzet Magyarországon.

Országos színvonal

És szűkebb hazánkban? A Csongrád megyei tanács nemrég foglalkozott a szolgáltatások helyzetével, és megállapította többek között, hogy a megyében — még inkább azonban Szegeden — a szolgáltatások iránti igény fölülmúlja a vidéki fejlődés ütemét, közelít az országos átlaghoz. Erdemes megfigyelni a következő táblázatot.

Egy főre jutó ipari szolgáltatás értéke Ft-ban:		
	1965	1970
Országos átlag	450	618
Csongrád megyei átlag	436	576
Vidéki átlag	318	450
Az alaposabb vizsgálódás		

ennél többet árul el. Például azt a furcsa jelenséget, hogy az ipari szolgáltatások a tartós fogyasztási cikkek imént ismertett elterjedése ellenére sem növekedtek a megfelelő mértékben. Különösen a lakáskarbantartás marad messze az igényektől mind határfokát, mind pedig minőségét tekintve. Az építőszakma körében végzett javítómunkák kedvezőtlen nyereségánya miatt a szocialista szektor csendesen visszavonult a feladattól — tág terület biztosítva a magánvállalkozásnak. (A tisztesség és tisztességtelen haszonnal dolgozóknak egyaránt.)

Mielőtt a fő szolgáltatási ágazatokat alaposabban szemügyre vennénk, érdemes még néhány jellemző ténnyel megismerkedni.

Kedvezmények — hiába

Mint ismeretes, 1960-ban és 1969-ben a szolgáltatások fejlesztéséről párt- és kormányhatározat jelent meg, ráirányítva a figyelmet a fontos feladatra. Hatásukra a tanácsok s néhány vállalat (pl. a Gelka) valóban erőteljesebben törekedett fejlesztésre. A legutóbbi kormányrendelet — 1969/1038. — pedig kifejezett kedvezményekkel segítette azt az üzemet, amely szolgáltatótevékenységet végez. Többek között: elengedték az eszközbeszerzési járulék befizetését, a fejlesztési alap adóját; teljes egészében a vállalatoknál hagyták az amortizációs költségeket a szolgáltatási árnyában; béremelésre nyújtottak lehetőséget, hitelengedményt adtak. S ami a legfontosabb: központi szolgáltatás-fejlesztési alapot létesítettek. Ám, mindezen ellenére sem változott lényegesen a vállalatok és a szövetkezetek (a szolgáltatás egyik fő bázisát éppen ennek a szektornak kell képezni!) érdeklődése. Továbbra is az árutermelést részesítik előnyben, hiszen a sorozatgyártással összehasonlíthatatlanul nagyobb nyereséget lehet elérni, ahol a természetben részt vevő munkások is jobban keresnek.

És még valami az összképhez: a szolgáltatások fejlesztésére hivatott hitelkezelvényeket sem használták ki a vállalatok: Csongrád megyében 9 millió forintból mindössze 300 ezer forintot igényeltek, más pénzügyi nehézségekre való hivatkozással.

Matkó István

Nemzetközi kollokvium

Hétfőn, a Kertészeti Egyetemen megkezdődött — harminc ország szakembereinek részvételével — „A műanyagok a mezőgazdaságban” nemzetközi kollokvium. Az eszmecsere a CIPA (Műanyagok a Mezőgazdaságban Nemzetközi Bizottsága) szervezte a Nemzetközi Kertészeti Tudományos Társaság közreműködésével és a Magyar Agrártudományi Egyesület, valamint a Kertészeti Egyetem rendezte. A kollokvium fő védnökei: dr. Dimény Imre mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter és dr. Székér Gyula nehézipari miniszter.

A házigazda dr. Somos András rektor, a CIPA elnökeinek üdvözlő szavai után dr. Gergely István mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszterhelyettes dr. Dimény Imre nevében megnyitotta a kollokviumot. Meltatta a vegyipar termékeinek mezőgazdasági felhasználását. (MTI)

Meghalt dr. Berkes Pál

A munkásmozgalom régi szegedi harcosa, a Szocialista Hazáért Erdemrend kitüntetettje, dr. Berkes Pál 71 éves korában, június 3-án Szegeden meghalt.

Szegeden született, 1901-ben. Orvosi oklevelet Budapesten szerzett. Egy pesti, aztán egy szegedi klinikán lett fizetés nélküli gyakorló, itt szerzett nőgyógyász-szülész szakorvosi képesítést. Edesapja halála után olyan állást kellett keresnie, amelyből fenntarthatja magát. Munkásmozgalmi tevékenysége miatt azonban sehol sem alkalmazták. 1944 júniusában a csendőrök feleségével együtt letartóztatták és Auschwitzbe deportálták. A táborból 1945-ben tért haza, 1949-től a Rendelőintézetben dolgozott. Felesége a lágerben szerzett szívbetegségében 1951-ben meghalt. Ő 1957-től a

városi tanács egészségügyi osztályának lett a vezetője, azután az I. kórház igazgató főorvosa. 1967-ben ment nyugdíjba.

1927-től volt tagja a pártnak. Dolgozott a szakszervezeti mozgalomban, tagja volt a Szakszervezetek Megyei Tanácsának. Az ellenforradalom után tagja lett az MSZMP városi bizottságának és póttagja a megyei bizottságnak. 1955-ben megkapta az Egészségügy Kiváló Dolgozója kitüntetést, 1966-ban a Munka Erdemrend ezüst fokozatát, 1967-ben a Szocialista Hazáért Erdemrendet, 1970-ben pedig a Felszabadulási Jubileumi Emlékérmét.

Hamvasztás előtti búcsúztatása az izraelita temetőben lesz csütörtökön, június 8-án délután 3 órakor.

Az MSZMP Szeged városi bizottsága

Tűzoltóverseny Forráskúton

Az önkéntes tűzoltók járási vetélkedőjét vasárnap Forráskúton rendezték meg. A szegedi járás 30 községéből és a szegedi üzemekből 92 csapat indult a versenyen.

Jó idő, felhőtlen kék ég fogadta vasárnap a versenyzőket Forráskúton. Már jóval a verseny kezdete előtt benépesült a futballpálya, melyen először az önkéntes testületek piros autói sorakoztak fel. Ők és gazdáik voltak a vetélkedő kezdetén a sztárok. A feladat: osztott sugár szerelése volt — időre, a feltételezett tűz oltásához. A versenynek ezt a számát a pusztamérgesi férficsapat nyerte.

Hasonló feladata volt azoknak a csapatoknak is, akik az úgynevezett kismotor fecskendő szereléséből vizsgáztak a versenyen. A percnként 800 liter vizet szállító fecskendők kategóriájában a községek közül a kiskundorozsmaiak nyerték az első, az üllésiek pedig a második helyet. Az üzemek férficsapatai közül első a KSZV újszegedi központi gyárának, második pedig szegedi gyárának együttese lett. Ugyanebben a kategóriában a nők közül első helyen a textilművek, második helyen pedig a KSZV juteárugyárának csapata végzett.

A percnként 400 liter vizet szállító fecskendőkkel induló csapatok közül a zombói férficsapat lett az első. Az ifjúsági kategóriában a zombói fiúk nyertek a röszkeiek előtt. Az intézmények, vállalatok versenyében az orvostudományi egyetem férfi-

Az autóra szerelt fecskendő gazdái szerelik a csöveket, az osztott sugarat

Feszült pillanatok a stafétán. Vajon sikerül-e időben és hiba nélkül feltekerni a tömlőt?

csapata végzett az első helyen, megelőzve a KSZV szegedi kötélüzemét.

Az osztott sugár szerelésében a forráskúti lányok és fiúk szerepeltek jó eredménnyel. A vállalatok csapatai közül a Pannónia Szórakoztató Vállalat férfi, és a KSZV központi gyárának

lánycsapata volt a legeredményesebb.

A csapatok végső pontszámát a szerelésen kívül még a stafétában elért eredményük is befolyásolta. Ebben a számban a váltófutás módosított technikái feladatokat kellett végrehajtani és akadályokat legyőzni.

Jól sikerült premier az M7-esen

Alapos előkészítés után történt meg vasárnap első alkalommal az M7-es autótúrágyrányítási premierje. Mint ismeretes: június 4-től augusztus 27-ig vasárnaponként 14 órától 22 óráig az M7-es autótúrágyrányítási és Törökbálint közötti szakaszán a járművek csak Budapest felé közlekedhetnek. A cél az, hogy a Bala-

tonról zavartalanabban érhesse haza a járművek. A tapasztalatok szerint a Belügyminisztérium közlekedési csoportfőnöksége, valamint a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium példásan szervezte meg a vasárnapi premiert. A tapasztalat szerint általában fegyelmezetten vették tudomásul az új intézkedést a gépkocsivezetők. (MTI)

Szerzői est, kiállítások a művészklubban

A Sajtóház művészklubjának tegnap esti, 46. összejövetelén Dér Endre József Attila-díjas író szerzői estjét rendezték meg és két fiatal szegedi szobrászművész, Fritz Mihály és Kalmár Márton alkotásából nyílt kamarakiállítás.

Dér Endrével Bálint Gyula újságíró beszélgetett. Fel-elevenítették az írópályá legjelentősebb állomásait, és bepillanthattunk az író műhelyébe is. Dér Endre szót azokról a hatásokról, melyek segítettek íróvá válását és vallott arról a kapcsolatról, mely a fiatalokhoz, és a képzőművészethez köt. A néhány hete megjelent új kötetből, a Mi, pulóveresek címűből olvasott fel részleteket az író.

Petri Ferenc újságíró nyitotta meg Fritz Mihály és Kalmár Márton kamaratárlatát. Mindkét fiatal alkotó Szegeden végzett a Tömörkény gimnázium képzőművészeti tagozatán, a Képzőművészeti Főiskolán Pátzay Pál növendékeiként végeztek, s jelenleg egykori iskolájukban tanítanak. Mindkettőjüket az ember érdekli. Az emberi arc, az emberi test és azok az emberi kapcsolatok, melyeket a szobrászat eszközeivel ki lehet fejezni. Fritz Mihály líraibb, meditatívabb alkot, Kalmár Márton mozgékonyabb, drámaibb. Fritz portréira finom líra, biztos plasztikai formálás jellemző, Kalmár önéletrajzában több a drámai hang, az ellentétekre

építő dekorativitás-stilizálás. Fritz Mihály nagy relief-jének, kagylóba zár szerelmepárja túlmutat a konkrét fogalmazáson. Kalmár Márton nagyméretű Olvasó fiúja végtagjainak bonyolult rendjével kifejező és harmonikus alkotás. Szépek Fritz finom vonaljátékai és Kalmár ólom kispasztikái.

T. L.

Hetvenezren tanulhatnak szakmát az idén végzett fiatalok köréből

Hetvenezer fiatalot várnak az idén a szakmunkásképző iskolákban az általános, illetve középiskolát végzettek soraiból.

A Munkaügyi Minisztérium szakoktatási főosztályán elmondották, hogy sok meg nem értés tapasztalható, amikor a népgazdasági érdekből kívánatos szakmai arányok tartására törekszenek. Természeteszerűen pedig, hogy a rendelkezésre álló forrásból — fontosságuk szerint rangsorolva a szakmákat — ha csökkenő létszámmal is, de arányosan kívánják kielégíteni a vállalatok igényeit. A megyei tanácsok munkaügyi osztályainak nem kevés gondot okoz, hogy ezt megértessék.

A menetközbeni helyzetfelmérés szerint országosan május végéig a felvételi tervek 80—90 százalékát már teljesítették, sőt egyes szakmákban gyakorlatilag már minden elsőéves hely betöltöttnek tekinthető. A jelentkezettek száma összességében meg is haladja a felvehetőket, mivel azonban egyes szakmákat túl sokan, másokat pedig a kívánatosnál kevesebben részesítenek előnyben pályaválasztásuk során, még nem tekinthető 100 százalékosnak az ideai „beiskolázás”. Annál inkább így van ez, mivel a most érettségizők felvétele csak június 20-án kezdődhet. A minisztériumban kedvező

jelenségnek tartják, hogy az idén az érettségiző fiatalok részéről az eddigieknél jóval nagyobb a szakmák iránti érdeklődés, amit egyebek között annak tulajdonítanak, hogy szülők és gyermekek már reálisabban számolnak az adott lehetőségekkel. Egyébként felveszik szakmunkástanulónak azokat is, akik befejezték a középiskola IV. évfolyamát, de nincs érettségijük.

Ismeretes, hogy a népgazdaságilag fontosabb, úgynevezett kiemelt szakmák tanulói kedvezményben, már az első felvételi kezdődően 20 szakmában 200 forintos ösztöndíj kiegészítésben részesülnek.